

Leerkrachtenhandleiding

2011-2012

BE-NL

» DOLCETA – Online informatie en educatie voor consumenten

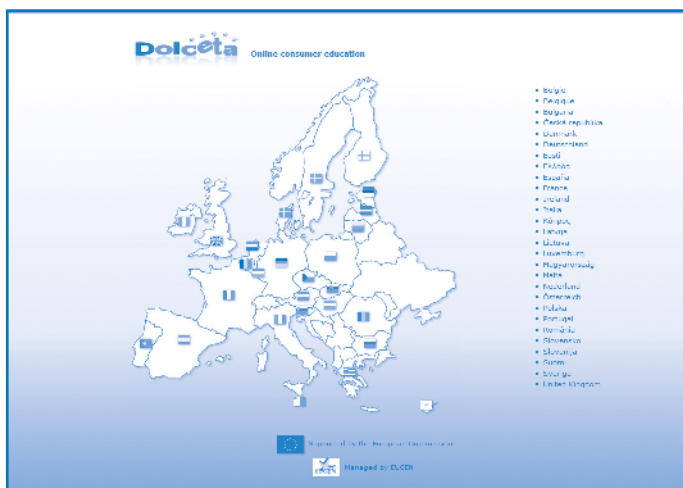
Dolceta is een hulpmiddel en omvat een website waarmee consumentenzaken op een educatieve manier onder de aandacht van het publiek van de Europese Unie wordt gebracht. Dolceta richt zich ook op leerkrachten in het primair, secundair en volwassenenonderwijs.

Leerkrachten kunnen op www.dolceta.eu lesmateriaal en hulpmiddelen vinden. Dit alles kan worden gebruikt om de leerlingen bewust te maken van de rol die reclame in onze samenleving speelt, van hun rechten als consument; wat zijn je rechten als iets al bij het eerste gebruik kapot gaat, maar ze leren er ook hoe ze kunnen uitkomen met hun geld.

Met ingang van 2011 behandelt Dolceta de volgende onderwerpen:

- Consumentenrechten
- Financiële diensten
- Productveiligheid
- Diensten van algemeen belang
- Duurzame consumptie
- Voedselveiligheid en gezond eten

De website biedt nationale versies van de artikels voor elk van de 27 lidstaten van de EU. De teksten staan in alle nationale talen op de site.

Het materiaal voor leerkrachten staat bij elkaar in het 'Gedeelte voor docenten' op www.dolceta.eu/belgie.

Schoolcode: BENL -

Naam school:

U kunt deze vragenlijst online invullen op:

www.europadiary.eu

U kunt deze pagina ook invullen en opsturen naar:

**Generation Europe
Foundation
Arnaud Houdmont
123 St. Pieterssteenweg
1040 Brussel**

Beste leerkrachten,

Door middel van deze vragenlijst willen wij te weten komen hoe de Europese Schoolagenda in uw school en klas gebruikt wordt en wat wij volgens u kunnen doen om de agenda volgend jaar nog beter te maken. Uw bijdrage is **erg belangrijk**. Alvast hartelijk bedankt voor het invullen en terugsturen. We zouden de vragenlijst graag voor 31 maart 2012 willen ontvangen. U dient zich ervan bewust te zijn dat wij voorkeur zullen geven aan leerkrachten die deze enquête hebben ingevuld bij de verdeling van de volgende schoolagenda.

Over u:

In welk(e) vak(ken) geeft u les? (Graag al uw vakken aankruisen)

☐ Nederlands	☐ Aardrijkskunde	☐ Wiskunde
☐ Vreemde talen	☐ Maatschappelijke vorming	☐ Economie/Bedrijfskunde
☐ Natuurwetenschappen	☐ Biologie	
☐ Geschiedenis	☐ Levensbeschouwing	
☐ Anders (namelijk:		

Wat is de leeftijd van de leerlingen met wie u de agenda het meest heeft gebruikt?

☐ 13	☐ 14	☐ 15
☐ 16	☐ 17	☐ 18
☐ Anders (namelijk:		

Over de schoolagenda:

Waarom heeft u de Europese schoolagenda bij uw lesactiviteiten gebruikt? (alle redenen aankruisen)

- Ik heb opdracht gekregen de agenda te gebruiken
- De informatie is van hoge kwaliteit
- Een aantal van de onderwerpen sluit heel goed aan bij mijn lessen
- Ik vind sommige onderwerpen zelf interessant

Hoe vaak denkt u uw leerlingen naar de agenda te verwijzen?

☐ Nooit	☐ Een paar keer	☐ Ieder kwartaal
☐ Iedere maand	☐ Iedere week	

Hoe reageerden de meeste leerlingen op de inhoud van de agenda?

☐ Geïnteresseerd	☐ Niet geïnteresseerd	☐ Onverschillig

Aan welk hoofdstuk van de agenda had u het meest in uw lessen? (Kies er één)

☐ Over de Europese Unie	☐ Mijn gezondheid, mijn veiligheid
☐ Mijn studie, mijn toekomst	☐ Mijn milieu
☐ Mijn rechten, mijn keuzes	☐ Buiten onze grenzen

Heeft de agenda bijgedragen aan een beter begrip van de Europese Unie:

	Ja	Nee
Voor u:	☐	☐
Voor uw leerlingen:	☐	☐

Zou u de agenda volgend jaar opnieuw willen ontvangen?

Ja Nee

Zou een elektronische versie van de agenda een goede vervanging zijn van de papieren versie?

(PDF - bestanden die op het scherm kunnen worden bekeken of een ander formaat dat gebruikt kan worden bij mobiele apparaten)

	Ja	Nee
Voor u:	☐	☐
Voor uw leerlingen:	☐	☐

Over deze leerkrachtenhandleiding:

Wat vindt u het beste aan de leerkrachtenhandleiding?

- Toetsen
- Spellen/activiteiten
- Vragen voor klassikale discussies

Hoeveel van de activiteiten die in de handleiding worden voorgesteld denkt u in de loop van het schooljaar uit te voeren?

Geen 1-2 3-5 Meer dan 5

Welke activiteiten spreken u aan en welke spreken u niet aan? Zet voor uw drie favoriete activiteiten een "1" en voor de drie minst nuttige activiteiten een "0".

De Europese Unie	Energie
De landen van de EU	Ontwikkeling
Begrip van financiële termen	Kies een job
Financiële prioriteiten	Innovatie en Regionale Ontwikkeling
Concurrentievermogen	Gezond leven
Discriminatie en sociale netwerksites	

Vindt u het goed als een afdeling van de Europese Commissie contact met u opneemt en u nadere vragen stelt over de Europese Schoolagenda? De Europese Commissie heeft een externe evaluatie van de Europese Schoolagenda opgesteld. De resultaten daarvan zullen worden gebruikt om toekomstige beslissingen over dit project mee te delen. Uw specifieke opmerkingen zijn daarom erg belangrijk.

Ja Nee
Zo ja, wilt u dan uw e-mailadres geven:

Heeft u verder nog opmerkingen?

.....

.....

.....

.....

» Welkom

In deze leerkrachtenhandleiding vindt u voorstellen voor lesactiviteiten die gebaseerd zijn op de artikels in de Europese Schoolagenda 2011/2012.

Deze activiteiten kunnen gebruikt worden bij bijvoorbeeld maatschappelijke vorming, informatica, bedrijfskunde en economie, geschiedenis en biologie. De activiteiten doen een beroep op verschillende vaardigheden zoals kritisch denken, communiceren en debatteren, probleemoplossing en samenwerking.

Bij het bestuderen van de agenda is het handig om over een aantal van de onderwerpen wat meer informatie op te zoeken. U kunt hiervoor de **websites** gebruiken waarnaar onderaan de meeste artikels wordt verwezen.

De werkbladen zijn zo ontworpen dat u ze eenvoudig kunt kopiëren en kunt uitdelen aan uw leerlingen. Elk onderdeel in de handleiding verwijst naar de relevante **artikels** in de leerlingenagenda. Het is aanbevolen dat leerkrachten de leerlingen aansporen om deze tekst(en) **kritisch** te lezen en, waar nodig,

de aanvullende informatiebronnen te raadplegen, zoals de aanbevolen websites over de betreffende onderwerpen. Het is belangrijk dat de leerlingen, als consumenten en toekomstige besluitvormers, niet bevooroordeeld zijn, en dat ze hier dagelijks aan werken.

We hopen dat deze handleiding u tot nut kan zijn en we horen graag uw mening over deze handleiding en de agenda. *Daarom verzoeken wij u vriendelijk de **vragenlijst** op pagina 1 in te vullen en naar ons terug te sturen.*

De redactie

Gefinancierd door de Europese Commissie en uitgegeven door de Generation Europe Foundation, partner voor de Europese Schoolagenda, en onder toezicht van de Europese Commissie.

Inhoud

Vragenlijst.....	1	Ontwikkeling	22
Welkom.....	3	Kies een job.....	25
De Europese Unie	4	Innovatie en regionale ontwikkeling.....	29
De landen van de EU	7	Gezond leven	32
Begrip van financiële termen.....	10		
Financiële prioriteiten	13		
Concurrentievermogen.....	15		
Discriminatie en sociale netwerksites.....	17		
Energie	19		

» De Europese Unie

Doelstellingen:	Het begrip van leerlingen over de Europese Unie (EU) toetsen en leerlingen aanmoedigen om na te denken over de relatie tussen hun eigen land en de EU en hoe de EU van invloed is op hun dagelijkse leven.
Sleutelwoorden:	Europese Unie en recente gebeurtenissen
Les:	Lezen, werkblad, onderzoek en discussie
Curriculumlinks:	Burgerschap, Geschiedenis, Maatschappelijke vorming
Vaardigheden:	Kennis, begrip en interpretatie
Lezen:	Pagina's "Landenprofielen" aan het begin van de kalenderpagina's + pagina's 4-5, 8-10, 11, 12-13, 18-19 en 22-24

Voorgestelde activiteiten

Lezen

De leerlingen lezen de bovenstaande teksten.

Werkblad

Het werkblad is een toets die de leerlingen test op kennis en begrip van de inhoud van de teksten. De antwoorden op de vragen en een korte uitleg zijn hieronder te vinden.

Huiswerkopdracht en Discussie

De leerkracht kan de leerlingen als huiswerkopdracht vragen onderzoek te doen naar de voornaamste hoofdpunten van het nieuws van de afgelopen week, waarbij ze de belangrijkste onderwerpen opschrijven.

De leerkracht kan de onderwerpen die de leerlingen hebben gevonden klassikaal bespreken en op het bord noteren.

Voorbeelden van onderwerpen zijn:

- Misdriften op het internet
- Plaatselijke uitbarstingen van geweld
- Natuurrampen
- Ontvoeringen van kinderen
- Terrorisme
- Gewapende conflicten
- Onveilige producten
- Economische of financiële crises
- Werkloosheid
- Stakingen
- Milieuproblemen

De leerkracht kan vervolgens een klassikale discussie op gang brengen met betrekking tot:

- Het identificeren van onderwerpen die nationale regeringen zelf zouden moeten kunnen behandelen (nationale onderwerpen);
- Onderwerpen die nationale regeringen zelf kunnen behandelen, maar waarbij het beter zou zijn om samen te werken met andere regeringen (gemengde onderwerpen);
- Onderwerpen die nationale regeringen niet alleen kunnen behandelen (internationale onderwerpen).

Onderzoeksoopdracht

De leerkracht verdeelt de klas in groepen van vier leerlingen. Elke groep krijgt een 'gemengd' of 'internationaal' onderwerp om te onderzoeken. De groep moet een presentatie voorbereiden van vijf minuten waarin het volgende aan bod komt:

- Een definitie van het onderwerp en hoe daar in hun eigen land en in andere landen mee wordt omgegaan;
- De doelen van de nationale regering bij het aanpakken van die onderwerpen;
- Organisaties waarmee de nationale regering samenwerkt om deze onderwerpen te behandelen (Europese Unie, Verenigde Naties, Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, Rode Kruis, enz.);
- De huidige stand van zaken.

Conclusie

Ter afsluiting kan de leerkracht een discussie op gang brengen over de Europese Unie en de rol van de EU in het dagelijks leven:

- De Europese Unie is ontstaan na de Tweede Wereldoorlog om een nieuwe oorlog in Europa te vermijden. Ze is nu actief op vele gebieden zoals consumentenbescherming, het milieu, onderzoek, wereldhandel, internationale betrekkingen, ontwikkelingshulp en recht. Vinden de leerlingen dat dit nuttig is voor de maatschappij en/of voor hun dagelijkse leven?
- De EU in de media: weerspiegelt de aandacht van de media voor de EU de betrokkenheid van de nationale regering in EU-activiteiten?

EUROPA > Voor leerkrachten

http://europa.eu/teachers-corner/index_nl.htm

Antwoorden op het werkblad

Koppelen

A-b; B-c; C-d; D-e; E-a

Meerkeuze vragen

1. Hoeveel regio's telt de Europese Unie? b. 271
2. Wat is het jaarlijkse budget van de EU? a. ongeveer €140 miljard
3. Hoeveel leden telt de Europese Commissie? b. 27
4. Hoeveel Europese Parlementsleden zijn er? c. 736
5. Uit hoeveel landen bestaat de Europese Unie? b. 27

Waar/Niet Waar

1. Leden van het Europees Parlement worden gekozen door de nationale regeringen.
Niet waar. De leden worden rechtstreeks door de Europese burgers gekozen.
2. De Europese Unie heette vroeger de Europese Economische Gemeenschap.
Waar. In 1992 werd de Unie hernoemd.
3. Als een nationale wet en de Europese wet met elkaar botsen, dan beslist het Europese Hof van Justitie.
Waar. Zo wordt ervoor gezorgd dat de wetten die op EU-niveau zijn aangenomen door alle 27 lidstaten worden toegepast.
4. De laatste uitbreiding van de Europese Unie was in 2004.
Niet waar. Roemenië en Bulgarije kwamen er in 2007 bij.
5. Alle beslissingen in de EU worden unaniem genomen.
Niet waar. Een gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt in de meeste gevallen gehanteerd. Unanieme stemming wordt alleen gebruikt bij zeer gevoelige onderwerpen.

Werkblad – De Europese Unie

Koppelen

A. Europese Commissie	a. Is geen instituut van de Europese Unie
B. Europees Parlement	b. Vertegenwoordigt het algemeen Europees belang. Kan nieuwe wetten voorstellen.
C. Europese Raad	c. Vertegenwoordigt de burgers van de EU. Kan voorstellen voor nieuwe wetten veranderen en mede-aannemen.
D. Raad van de Europese Unie	d. Zorgt voor de politieke sturing van de EU.
E. Raad van Europa	e. Vertegenwoordigt de EU lidstaten. Kan voorstellen voor nieuwe wetten aanpassen en mede-aannemen.

Meerkeuze vragen

- Hoeveel regio's telt de Europese Unie
a. 140 b. 271 c. 736
- Wat is het jaarlijkse budget van de EU?
a. ongeveer €140 miljard b. ongeveer €271 miljard c. ongeveer €736 miljard
- Hoeveel leden heeft de Europese Commissie?
a. 15 b. 27 c. 33
- Hoeveel Europese Parlementsleden zijn er?
a. 140 b. 271 c. 736
- Uit hoeveel landen bestaat de Europese Unie?
a. 15 b. 27 c. 33

Waar/Niet waar

	Waar	Niet Waar
1. Leden van het Europees Parlement worden gekozen door de nationale regeringen.	☐	☐
2. De Europese Unie heette vroeger de Europese Economische Gemeenschap.	☐	☐
3. Als een nationale wet en de Europese wet met elkaar botsen, dan beslist het Europese Hof van Justitie.	☐	☐
4. De laatste uitbreiding van de Europese Unie was in 2004.	☐	☐
5. Alle beslissingen in de EU worden unaniem genomen.	☐	☐

» De landen van de EU

Doelstellingen:	De leerlingen aanmoedigen om meer te weten te komen over andere EU-landen en om deze kennis te vergelijken met de vooroordelen die ze over die landen hebben. Onderzoeken waar deze vooroordelen vandaan komen en wat de gevolgen daarvan zijn.
Sleutelwoorden:	Vooroordelen, cultureel bewustzijn, Europese Unie
Les:	Onderzoek, presentatie, discussie
Curriculumlinks:	Mens en maatschappij, aardrijkskunde, persoonlijke en sociale vorming, opvoeden tot burgerzin
Vaardigheden:	Onderzoek, analyse, zelfonderzoek
Lezen:	Pagina's "Landenprofielen" aan het begin van de kalenderpagina's + pagina's 4-5

Voorgestelde activiteiten

Werkblad

De leerkracht wijst elke leerling (of groepje leerlingen) een land aan om te bestuderen. De leerkracht kan dit bijvoorbeeld doen door de kaarten op de volgende pagina uit te knippen, in een zak te stoppen en de leerlingen vragen om een land te trekken. De leerlingen worden dan gevraagd om het eerste deel van het werkblad in te vullen met behulp van de kennis, ideeën en opvattingen die ze al over dat land hebben.

Huiswerkopdracht

Hierna beantwoorden de leerlingen de vragen op de tweede helft van het werkblad. Dit omvat 'technische' vragen waarvan de antwoorden kunnen worden teruggevonden in de schoolagenda (zie bovenstaande teksten), of op het internet.

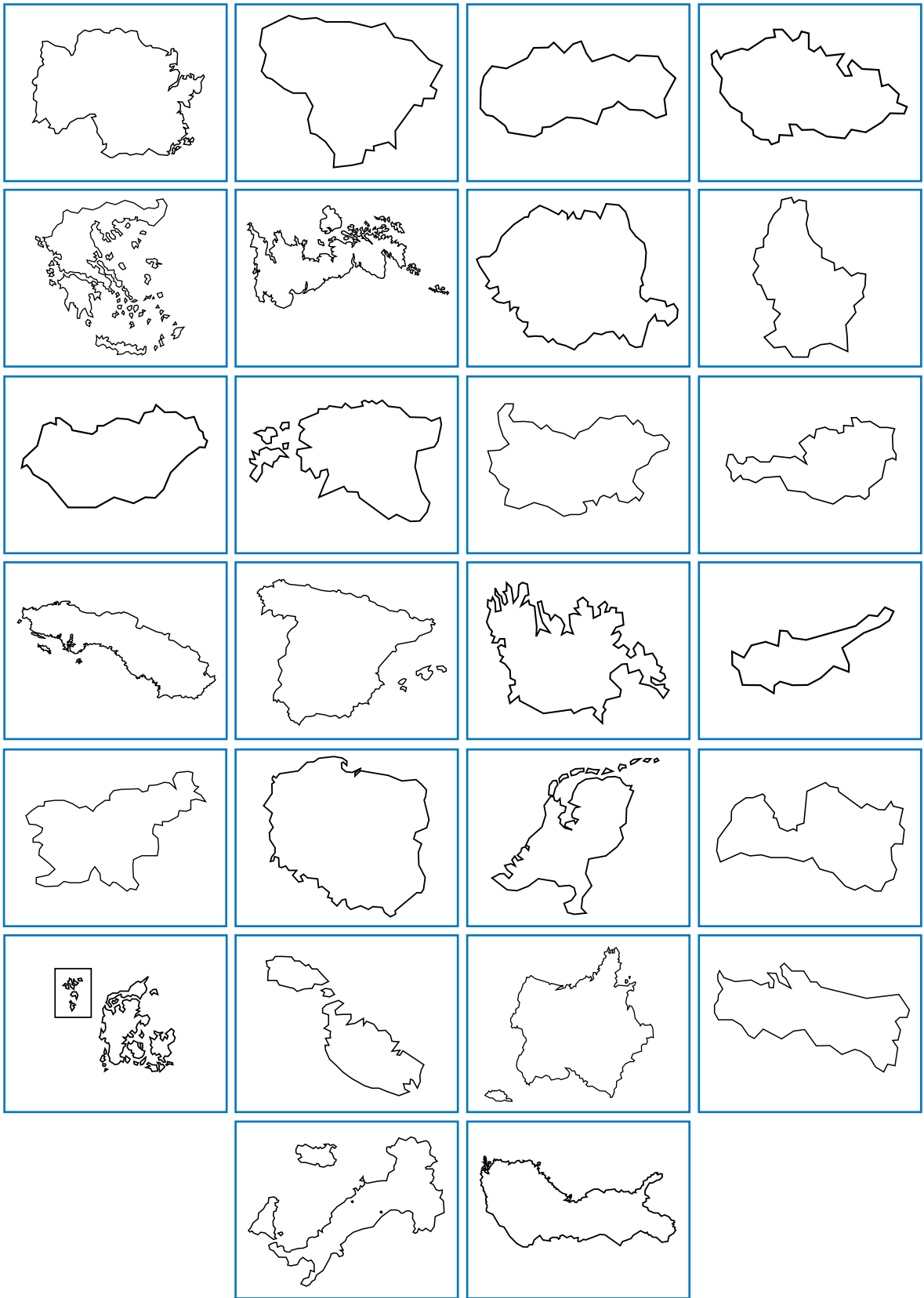
Aan de leerlingen kan ook gevraagd worden om nieuwsberichten over het land te verzamelen. Dit kunnen berichten zijn van de lokale of nationale media, maar ook van de internationale media of, afhankelijk van de taal, van de nationale media van het land zelf. Hierna maken de leerlingen een lijst van de belangrijkste onderwerpen.

Ten slotte vertellen de leerlingen wat ze geleerd hebben.

Discussie

Hierna kan de leerkracht een klassikale discussie op gang brengen. Mogelijke onderwerpen zijn:

- Wist je veel over het land toen je aan de opdracht begon?
- Hoe raakte je aan deze kennis? (Hebben vrienden of familie je het verteld? Ben je in dit land met vakantie geweest? Heb je het op de radio gehoord of op tv gezien?)
- Waren de kennis en de ideeën die je had over het land correct?
- Welke vooroordelen hebben andere Europeanen over jouw nationaliteit? Kloppen die vooroordelen en zijn ze eerlijk? Vind je zulke vooroordelen goed of slecht en waarom?
- Vind je het belangrijk dat jongeren meer leren over andere EU-landen? Zo ja, waarom en hoe denk je dat dit bereikt kan worden?

Werkblad – De landen van de EU

Land:

Deel I: Wat weet je al? Schrijf hieronder de woorden die in je opkomen als je aan het door jouw gekozen land denkt. Die woorden kunnen te maken hebben met de ligging van het land, de cultuur, de economie, de mensen, belangrijke historische gebeurtenissen of huidige ontwikkelingen, enz.

Deel II: Verzamel meer informatie: vul de onderstaande informatie in.

Hoofdstad:

Taal (talen):

Buurlanden:

Bevolking:

BBP (in KKS):

EU-ranking van BBP:

Lid geworden van de EU in:

Deel III: Wat gebeurt er? De bedoeling van de volgende opdracht is om meer te weten te komen over het leven in het door jouw gekozen land. Je kunt in de kranten van je eigen land naar nieuwsverhalen zoeken, maar je kunt ook gebruik maken van de internationale media of, afhankelijk van de taal, van de nationale media van het door jouw gekozen land. Schrijf hieronder wat de onderwerpen zijn van de belangrijkste nieuwsverhalen en vat deze in één regel samen.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Deel IV: Wat heb je geleerd? Vergelijk de sleutelwoorden die je in deel I van deze opdracht had opgeschreven met wat je nu geleerd hebt.

Kloppen de sleutelwoorden? Waarom wel of waarom niet?

Waren jouw sleutelwoorden volledig? Zo niet, wat zou je er nu aan toevoegen?

Denk je dat het leven in het door jou gekozen land heel anders is? Zo ja, op welke manier? Zo niet, waarom niet?

.....

» Begrip van financiële termen

Doelstellingen:	De kennis van leerlingen op het gebied van lenen en schulden toetsen.
Sleutelwoorden:	Schuld, lenen
Lesactiviteiten:	Lezen, systeemkaartjes, discussie
Curriculumlinks:	Economie, maatschappelijke vorming
Vaardigheden:	Woordenschat, analyseren
Lezen:	Pagina's 42-43

Voorgestelde activiteiten

De systeemkaartjes op de volgende twee pagina's moeten gekopieerd worden of aan beide kanten van een stuk karton geplakt worden.

Lezen:

De leerlingen lezen de tekst uit de agenda waarnaar hierboven wordt verwezen.

Systeemkaartjes

De systeemkaartjes kunnen gebruikt worden om te zien in hoeverre de leerlingen de sleutelwoorden begrijpen die betrekking hebben op schuld. Zij kunnen dit in kleine groepjes doen of met de hele klas: één persoon laat een kant van de kaart (het woord of de definitie) zien aan de andere leerlingen die dan moeten zeggen wat er op de andere kant staat. De leerkracht kan meer systeemkaartjes maken.

Discussie

Hierna kan de leerkracht met de leerlingen bespreken wat de verschillende manieren zijn om geld te lenen: rood staan (geoorloofd en ongeoorloofd), creditcards en winkelkaarten, bankleningen en geld lenen van ouders of vrienden.

De leerkracht kan dan het volgende met de leerlingen bespreken:

- Welke kredietvormen zijn het duurste?
- Wanneer zouden zij de verschillende kredietvormen gebruiken?
- Is het beter om van vrienden te lenen of van een financiële instelling? Waarom?

Systemkaartjes - Begrip van financiële termen

Rente	Hoofdsom
JKP/Effectieve rente op jaarbasis	Rood staan
Creditcard	Rentetarief
Kredietgeschiedenis	Vervroegde aflossing
Kredietlimiet	Wanbetaling

Geleend bedrag	De kosten van het lenen van geld
Meer geld van je rekening opnemen dan er op staat	Jaarlijks Kostenpercentage: Prijsaanduiding voor de kosten van een kredietovereenkomst.
Jaarlijks percentage van het geleende bedrag. 3% rente op een lening van 100€ = 3€ rente per jaar.	Kaart om betalingen mee te doen. Je betaalt per maand een bedrag terug.
Terugbetalen voor het eind van de overeengekomen termijn. De kredietverstrekker kan hiervoor een vergoeding bij jou in rekening brengen.	Registratie van je vorige kredietaanvragen, leningen en aflossingen.
Het geleende geld niet volgens de overeenkomst terugbetalen.	Het maximale bedrag dat je kunt lenen.

» Financiële prioriteiten

Doelstellingen:	De leerlingen helpen begrijpen welke factoren een rol spelen bij het stellen van financiële prioriteiten.
Sleutelwoorden:	Budget, financiële planning, prioriteiten
Lesactiviteiten:	Werkblad, discussie
Curriculumlinks:	Verzorging, economie, bedrijfskunde, maatschappelijke vorming
Vaardigheden:	Met getallen omgaan, problemen oplossen
Lezen:	Pagina's 18-19

Voorgestelde activiteiten

Discussie

De leerkracht kan deze les beginnen door de woorden "Gemeentelijke begroting" op het bord te schrijven en de leerlingen te vragen een lijst te maken van alles (diensten, faciliteiten, consumptieartikelen) waarvan zij denken dat het door de gemeente wordt betaald.

Werkblad

Daarna vraagt de leerkracht de leerlingen het werkblad in te vullen. Het werkblad laat in vereenvoudigde vorm zien welke verschillende aanspraken er kunnen worden gemaakt op het geld van de gemeente. De leerlingen wordt gevraagd om keuzes te maken die binnen het budget passen.

Zodra de leerlingen het werkblad hebben ingevuld kan de leerkracht de lijst doornemen. De leerkracht vraagt de leerlingen om telkens hun hand op te steken als een optie wordt genoemd die zij hebben gekozen. Als een onderdeel door de meerderheid van de leerlingen is gekozen wordt het toegevoegd aan de 'klasse' begroting.

Discussie

Hierna kijkt de leerkracht of het totaal de 100 overschrijdt. Als dit het geval is, kan er een korte discussie plaatsvinden om het budget weer onder de 100 te brengen. (Als het totaal minder is dan 100 kan er een onderdeel naar keuze worden toegevoegd of kan de klas besluiten dat het restant 'in kas' wordt gehouden).

Een andere mogelijkheid is dat de leerkracht de leerlingen begrotingsonderhandelingen laat nabootsen: de klas wordt verdeeld in een gemeenteraad en in "afdelingen" (politie, leerkrachten, sociale dienst, enz.). De afdelingen moeten elk hun begrotingsvoorstel verdedigen en zouden ook hun krachten kunnen bundelen met andere afdelingen om zo hun gecombineerde voorstellen te verdedigen. Nadat de gemeenteraad naar alle afdelingen heeft geluisterd stemt de gemeenteraad over de uiteindelijke begroting.

De leerkracht brengt dan een klassikale discussie op gang over de uiteindelijke begroting. Mogelijke vragen kunnen zijn:

- ➔ Moesten er moeilijke beslissingen worden genomen?
- ➔ Hoeveel leerlingen zijn teleurgesteld in de uitkomst? Is het normaal of eerlijk dat sommige mensen ontevreden zijn?
- ➔ In hoeverre denken de leerlingen dat deze keuzes echt door de gemeenteraad worden gemaakt?

Conclusie

Ter afsluiting kan de leerkracht de leerlingen vragen op welke andere gebieden zulke beslissingen genomen moeten worden (gezinsbudget, schoolbudget, rijksbegroting).

De leerkracht kan de leerlingen vragen om de bovenstaande tekst te lezen en dan een discussie op gang brengen over wat de leerlingen vinden van de manier waarop het budget van de Europese Unie uitgegeven wordt.

Werkblad – Financiële prioriteiten

Jij bent lid van de gemeenteraad en het is jouw taak om de begroting voor het nieuwe financiële jaar op te stellen.

Hieronder vind je een lijst met onderdelen die gefinancierd kunnen worden. Selecteer de onderdelen die je in de begroting op wilt nemen en vul de kosten in die daarbij horen.

Je kunt kiezen wat jij van belang vindt voor de gemeente – maar zorg ervoor dat het totaal niet hoger is dan 100!

	Prijs:	Gekozen	Kosten
Onderwijs			
Leerplicht	10	☐	_____
Volwassenonderwijs	5	☐	_____
Universiteitscampus	20	☐	_____
Politie			
Noodhulp	10	☐	_____
Gewone patrouille; vrijwillige politie	20	☐	_____
Milieu			
Vuilnis ophalen	10	☐	_____
Milieupark	10	☐	_____
Gemeentegroen en speelplaatsen	5	☐	_____
Hulp aan plaatselijke industrie bij terugdringen vervuiling	10	☐	_____
Gezondheid			
Plaatselijk gezondheidscentrum	15	☐	_____
Plaatselijk ziekenhuis	30	☐	_____
Sporthal	15	☐	_____
Vervoer			
Busdienst	10	☐	_____
Treinstation	10	☐	_____
Wegonderhoud	5	☐	_____
Werkzaamheden verkeersveiligheid	5	☐	_____
Sociale voorzieningen			
Plaatselijke peuterspeelzaal	10	☐	_____
Ouderenhulp	10	☐	_____
Daklozenhulp	5	☐	_____
Overig			
Financieren van schoon water voor een dorp in een ontwikkelingsland	5	☐	_____
JOUW TOTAAL (max. 100)			_____

» Concurrentievermogen

Doelstellingen:	Leerlingen begrijpen de betekenis van 'concurrentievermogen' en het belang daarvan voor een gemeenschappelijke markt.
Sleutelwoorden:	Concurrentievermogen, interne markt, gemeenschappelijke markt, innovatie
Lesactiviteiten:	Lezen, discussie, simulatie, vervolgactiviteit
Curriculumlinks:	Economie, management en organisatie
Vaardigheden:	Begrip, analyse
Lezen:	Pagina's 14-17, 29, 52-53 en 87-89

Voorgestelde activiteiten

Lezen en werkblad

De leerkracht vraagt de leerlingen om de artikels te lezen waarnaar hierboven wordt verwezen.

Discussie

Daarna kan de leerkracht de volgende definitie op het bord schrijven:

'Concurrentievermogen: het vermogen om je producten te verkopen'

Nu kan in de klas besproken worden welke factoren het concurrentievermogen van een product bepalen. Mogelijke antwoorden kunnen zijn: de prijs van een product, de kwaliteit ervan, het product is vernieuwend (bijzonder, nieuw, extra mogelijkheden), de 'referenties' van het product (begeleidende reclame, milieuvriendelijk, er zijn geen proefdieren voor gebruikt, het wordt gebruikt door beroemde mensen, kindveilig, enz.)

Simulatie

Vervolgens kan de leerkracht met de klas een sterk vereenvoudigde simulatie doen van een gemeenschappelijke markt.

De klas wordt verdeeld in twee groepen: de ene groep is LAND A, de andere is LAND B.

Iedere groep wordt onderverdeeld in drie subgroepjes: BEDRIJVEN, OVERHEDEN, en WERKNEMERS-CONSUMENTEN.

- De werknemers-consumenten en bedrijven uit elk land krijgen als 'geld' tien paperclips.
- De bedrijven uit elk land krijgen ook nog vijf gelijke potloden. Het bedrijf uit land A biedt zijn product te koop aan voor 5 paperclips (pp), het bedrijf uit land B biedt het aan voor 7 paperclips (pp).

De groepen doen een aantal rondes van aankopen – betaaldag – belastingen. Dit gaat als volgt:

1. **Aankopen:** de werknemers-consumenten moeten een potlood kopen. Omdat er een gemeenschappelijke markt is mogen ze kiezen tussen een potlood uit land A (kosten: 5pp) of land B (kosten: 7pp). De werknemers-consumenten geven hun paperclips aan het bedrijf van hun keuze, en krijgen daarvoor een potlood terug.
2. **Betaaldag:** elk bedrijf betaalt nu zijn werknemers-consumenten. Bedrijf A betaalt zijn werknemers 5 paperclips, bedrijf B betaalt zijn werknemers 7 paperclips.
 - Als een bedrijf failliet gaat, wordt het gesloten en stopt het met de verkoop van potloden. De werknemers-consumenten krijgen, in plaats van hun salaris, twee paperclips van de overheid.
3. **Belastingen:** bedrijven geven 3 paperclips aan de overheid.

Deze cyclus wordt herhaald tot een van de overheden failliet is. Op dit moment stelt de leerkracht de volgende vragen aan de klas:

- Waar zijn alle paperclips?
- Welke werknemers zijn het beste af? Als het gaat om salaris, als het gaat om zekerheid?

Discussie

Vervolgens kan de leerkracht de oefening met de klas bespreken:

- In de simulatie ging niet alleen het bedrijf dat minder concurrentievermogen had failliet, maar ook de overheid van het betreffende land. Is deze sterke vereenvoudiging compleet onjuist of geeft die tot op zekere hoogte de werkelijkheid weer?
- Hoe zou de oefening zijn afgelopen als de consumenten hun potloden niet van een ander land hadden kunnen kopen? Zou dat goed zijn geweest?
- Wat kunnen overheden doen als ze failliet zijn?
 - Ze kunnen geld lenen (tot op zekere hoogte!);
 - Ze kunnen de betalingen verminderen;
 - Ze kunnen geld drukken – maar niet als ze de Euro gebruiken (en dit zou ook weer risico's met zich meebrengen, bv. inflatie)
- Wat kunnen bedrijven doen om meer concurrentievermogen te krijgen?
 - De kosten van het personeel verminderen;
 - Investeren in een efficiënter machinepark;
 - Innoveren.

Vervolgactiviteit

Ten slotte kan de leerkracht de leerlingen vragen een opstel te schrijven, waarin de volgende vraag aan de orde komt:

Innovatie is van groot belang voor het concurrentievermogen. Om deze reden komen bedrijven steeds met nieuwe producten die ze aan de man proberen te brengen als "iets dat iedereen moet hebben". Is dit verenigbaar met de gedachte achter duurzame consumptie? Waarom wel of waarom niet?

» Discriminatie en sociale netwerksites

Doelstellingen:	Leerlingen laten nadenken over discriminatie en de rol die discriminatie kan spelen bij de ontwikkeling van hun eigen identiteit
Sleutelwoorden:	Verschillen, discriminatie, identiteit, netwerksites
Lesactiviteiten:	Discussie, werkblad, opstel
Curriculumlinks:	Maatschappelijke vorming, opvoeden tot burgerzin, verzorging
Vaardigheden:	Discussie, vergelijking, analyse, zelfonderzoek
Lezen:	Pagina's 35-37 en 82-83

Voorgestelde activiteiten

Discussie

De leerkracht kan deze les beginnen door met de leerlingen te bespreken hoe ze reageren wanneer ze mensen ontmoeten die 'anders' zijn: mensen die zich anders kleden, die anders praten, een andere huidskleur hebben, een andere nationaliteit, een andere etnische achtergrond, een ander geloof, een handicap, enz. De leerkracht kan de verschillen en daarbij behorende reacties op het bord schrijven (de leerkracht kan er ook voor kiezen om de leerlingen dit bij toerbeurt te laten doen).

Hierna kan de leerkracht met de klas de reacties analyseren: welke verschillen veroorzaken de meeste negatieve reacties? Welke verschillen veroorzaken de meeste positieve reacties? Wat is de oorzaak van deze verschillende reacties? (Zijn de leerlingen beter bekend met bepaalde verschillen? Speelt 'angst voor het onbekende' een rol?)

Werkblad

Hierna kan de leerkracht de zes hoofdkenmerken op het bord schrijven, die betrekking hebben op discriminatie, en deze uitleggen zodat ze voor elke leerling duidelijk zijn:

RAS OF ETNISCHE ACHTERGROND – GESLACHT – RELIGIE OF GELOOF –
HANDICAP – LEEFTIJD – SEKSUELE GEAARDHEID.

Vervolgens vullen de leerlingen het werkblad in, met als doel te zien hoe de leerlingen zichzelf op het internet profileren en of dit verschilt met de werkelijkheid.

Let op: Op het werkblad wordt gevraagd naar zeer persoonlijke gegevens. Het is aanbevolen dat de leerkrachten duidelijk maken dat de bladen *niet* worden ingeleverd, maar zijn bedoeld als hulpmiddel voor de leerlingen zelf, om goed na te denken over de onderwerpen discriminatie en sociale netwerksites.

Conclusie

Tot slot kan de leerkracht de leerlingen vragen een opstel te schrijven over de volgende stellingen:

- Op het internet kunnen mensen hun verschillen verbergen.
- Op het internet hebben mensen meer vrijheid om te kiezen met wie ze contact willen hebben.

Het opstel zou bijvoorbeeld de volgende punten kunnen behandelen:

- Welk effect heeft dit op online sociale interactie?
- Wordt hierdoor het probleem van discriminatie opgelost of slechts ontweken?
- Denken de leerlingen dat een 'fictieve' identiteit in sommige gevallen beter is?
- Denken de leerlingen dat de online interactie dichter bij de ideale samenleving komt dan de interactie in het echte leven?

Werkblad – Discriminatie en sociale netwerksites

Geef in de eerste kolom een beschrijving van jezelf zoals je in werkelijkheid bent, naar aanleiding van het kenmerk aan de linkerkant.

Geef in de tweede kolom aan hoe jij jezelf met betrekking tot dit kenmerk op internet beschrijft (of zou willen beschrijven).

Kenmerk	Beschrijf jezelf	Jouw online profiel
Ras of etnische achtergrond		
Geslacht		
Religie of geloof		
Handicap		
Leeftijd		
Seksuele geaardheid		
Overig (Vul zelf in)		

Is jouw online profiel hetzelfde als de werkelijkheid?

Ja

Nee

Zo niet:

Wat zijn de verschillen?

.....

Waarom profileer jij jezelf anders online dan je in werkelijkheid bent?

.....

» Energie

Doelstellingen:	Het berekenen van de kosten van energie, en het geld dat kan worden bespaard door “eenvoudige” energiebesparende maatregelen te nemen.
Sleutelwoorden:	Energie, besparing, duurzame consumptie
Lesactiviteiten:	Huiswerk werkbladopdracht, lezen, discussie, vervolgactiviteit
Curriculumlinks:	Opvoeden tot burgerzin, wiskunde, maatschappelijke vorming, verzorging
Vaardigheden:	Met getallen omgaan, analyse
Lezen:	Pagina's 52-53, 56-57, 58 en 64-68

Voorgestelde activiteiten

Werkblad 1

De leerlingen vullen werkblad 1 in als huiswerkopdracht.

Met dit werkblad kunnen de leerlingen berekenen hoeveel geld er thuis aan verlichting wordt besteed en hoeveel er zou kunnen worden bespaard als je overstapt op energiezuinige lampen.

De leerlingen kunnen de tabel op het werkblad invullen of zelf een tabel maken op hun laptop of computer.

Let op: als leerlingen thuis al energiezuinige lampen hebben kunnen ze de oefening andersom maken, d.w.z. wat zouden ze uitgeven als ze die spaarlampen niet zouden hebben.

Lezen:

De leerlingen lezen de artikels waarnaar hierboven wordt verwezen.

Discussie

Na het invullen van het werkblad en het lezen van de artikels kan de leerkracht een klassikale discussie op gang brengen over de uitkomsten van het werkblad:

- ➔ Waren de leerlingen verbaasd over hoeveel er kan worden bespaard?
- ➔ Hoeveel leerlingen hebben rekening gehouden met de kosten van nieuwe, duurdere lampen? Bespaar je nog steeds als je rekening houdt met deze kosten?
- ➔ Kunnen de leerlingen nog andere eenvoudige manieren bedenken om energie te besparen? Hoe zouden de leerlingen hun besparing kunnen berekenen?

Vervolgactiviteit

Als vervolgactiviteit kan de leerkracht werkblad 2 aan de leerlingen uitdelen. Er staat een lijst op met tips voor 'duurzaam consumeren'. Die lijst kan worden vergeleken met de dagelijkse activiteiten van de leerlingen, en verder worden aangevuld.

De leerkracht kan de ingevulde lijst met de leerlingen doornemen en vragen of iemand nog tips heeft die hij/zij met de klas wil delen.

Werkblad 1 – Lampen

Alles over energiezuinige lampen:
<http://ec.europa.eu/energy/lumen/>

1. Maak een overzicht van de verlichting in jouw huis

Maak een overzicht van alle lampen in jouw huis. Kijk welke daarvan gloeilampen zijn en welke halogeenlampen (dat zijn de lampen waarin een gloeidraad zorgt voor het licht). Vul in de tabel hieronder per lamp een regel in; en geef voor elke lamp aan wat het wattage is en het gemiddelde aantal branduren per dag. Als je te weinig ruimte hebt kun je een apart vel gebruiken. Vergeet de lampen buiten niet!

Plaats Lamp	Wattage		Branduren per dag		Totaal energieverbruik (watturen)
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
TOTAAL					(A)

1 kilowattuur = 1.000 wattuur

Vermenigvuldig het totaal (A) met 365 en deel het door 1000. Zo krijg je het totale aantal gebruikte kilowatturen (kWh) per jaar:

$$\text{Totaal (A)} \times 365 \div 1000 = \text{_____ kWh/jaar (B)}$$

De prijs van elektriciteit varieert, maar is gemiddeld 0,14 €/kWh.

Bereken wat verlichting per jaar kost door het totale verbruik in kWh te vermenigvuldigen met de prijs per kWh:

$$\text{(B)} \times 0,14 \text{ €} = \text{(C)} \text{ €/jaar}$$

2. Reken uit hoeveel je kunt besparen

Het energiegebruik van energiezuinige lampen is gemiddeld een derde van het gebruik van gewone gloeilampen. Reken uit hoeveel je bespaart!

Huidige kosten: (C) _____ €

een derde van de kosten: (C) _____ € ÷ 3 = (D) _____ €

Verskil: (C-D) = _____ €

Werkblad 2 – Andere ideeën om energie te besparen

Hieronder staat een lijst met tips voor ‘duurzame consumptie’. Kruis een vakje aan bij “doe ik al”, “ga ik doen”, “ga ik niet doen”.

Misschien kun je de lijst een dag bij je houden en alles opschrijven wat je doet, en kijken of je er meer tips aan kunt toevoegen die je met de klas wilt delen!

	Doe ik al	Ga ik doen	Ga ik niet doen
Persoonlijke hygiëne Als je een douche neemt verbruik je minder energie dan als je een bad neemt, omdat er minder energie wordt gebruikt om water te verwarmen. Zet de kraan uit als je je tanden poetst.			
Verlichting Energiezuinige lampen doe je uit als je een kamer uitgaat.			
Vervoer Fietsen, lopen, openbaar vervoer... alles behalve de auto!			
Wegwerpartikelen Sponsjes in plaats van papieren handdoekjes; glazen in plaats van papieren bekertjes, herbruikbare tassen in plaats van wegwerptasjes...			
Lunch Verpakt in een herbruikbare trommel.			
Groenten en fruit Eet seizoensproducten die in jouw omgeving zijn geteeld.			
Avondeten Laat eten ontdooien in de koelkast; restjes laten afkoelen voordat je ze in de koelkast zet.			
Restjes Eet ze op en gooi ze niet weg!			
Afwassen Doe een stop in de gootsteen en vul deze. Laat de kraan dan niet meer lopen.			
Verwarming Stook minder; doe een trui aan.			
Afval Recycleer plastic, drankkartonnetjes, papier, karton, glas.			
Elektronische apparatjes, tv's en pc's. UIT, niet op stand-by!			
Boodschappen doen Onverpakt, niet alles apart verpakt.			

» Ontwikkeling

Doelstellingen:	De leerlingen helpen het onderscheid te maken tussen een probleem, de oorzaken ervan en de gevolgen ervan. Een plan ontwikkelen om een specifiek probleem op te lossen.
Sleutelwoorden:	Ontwikkelingshulp, problemen oplossen
Lesactiviteiten:	Werkblad, lezen, discussie
Curriculumlinks:	Verzorging, economie, maatschappelijke vormgeving
Vaardigheden:	Analyse, problemen oplossen, planning
Lezen:	Pagina's 92-96

Voorgestelde activiteiten

Werkblad and discussie

De leerkracht deelt het werkblad uit en leest de tekst voor aan de leerlingen.

Wat zijn de problemen?

Vervolgens vraagt de leerkracht aan de leerlingen wat volgens hen de problemen zijn. Alle door de leerlingen genoemde problemen worden op het bord geschreven.

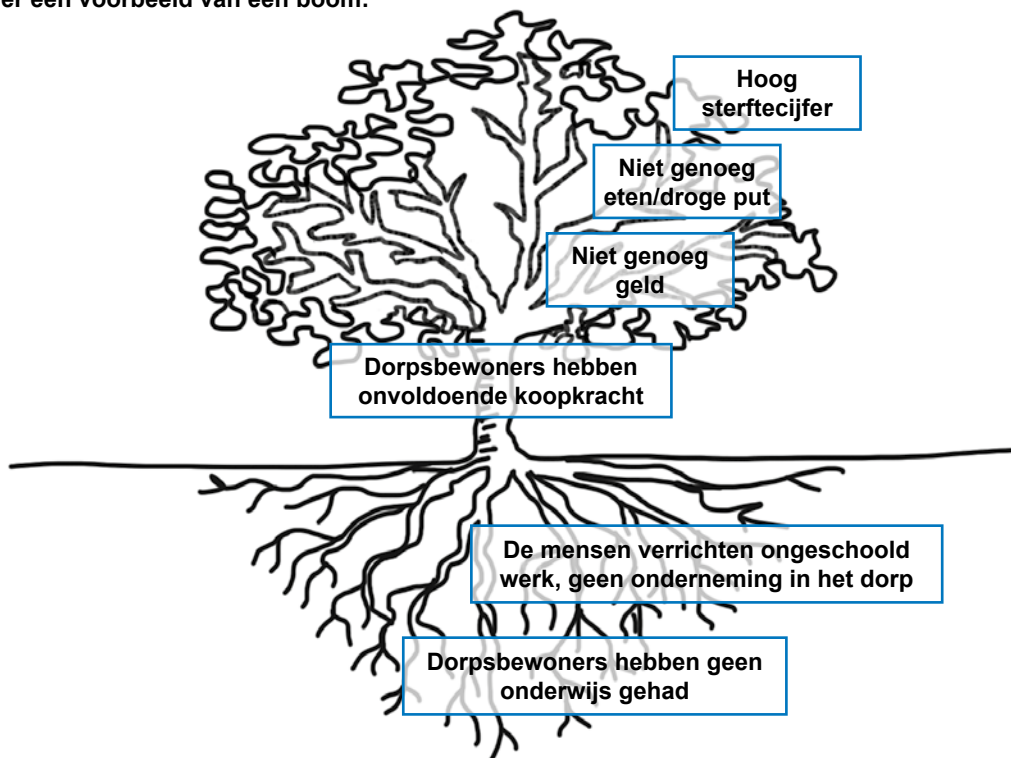
Deel de problemen in naar oorzaak en gevolg

Samen met de klas rangschikt de leerkracht de onderwerpen in een 'probleemboom', waarbij ze worden ingedeeld naar:

- ➡ het belangrijkste probleem,
- ➡ een gevolg van het belangrijkste probleem,
- ➡ een oorzaak van het belangrijkste probleem.

Over ieder probleem dat is genoemd kan een korte discussie plaatsvinden: is het probleem feitelijk een oorzaak of een gevolg (of mogelijk een gevolg dat zelf weer oorzaak is van een nieuw probleem). Er kan een rangorde worden aangebracht waarbij problemen die een samenhangende oorzaak en gevolg hebben aan dezelfde tak van de boom worden geplaatst.

Hieronder een voorbeeld van een boom:

Hoe los je het probleem op?

Problemen los je op door de onderliggende oorza(a)k(en) ervan aan te pakken.

De onderliggende oorzaak 'dorpsbewoners hebben geen onderwijs gehad' kan als voorbeeld dienen voor het volgende deel van de oefening, waar het gaat om het ontwikkelen van een plan om het probleem op te lossen.

De leerkracht helpt de leerlingen om goed na te denken over alles wat nodig is om de dorpsbewoners onderwijs te geven. De leerkrachten sporen hun leerlingen aan om hierbij met hun beide benen op de grond te blijven, waarbij ze aan ieder detail moeten denken omdat hun oplossing anders waardeloos zou zijn. Het bouwen van een school is niet voldoende... andere vereisten zijn:

- Het meubileren van de school;
- Het vinden van een leerkracht (en onderdak voor de leerkracht);
- Het vinden van leerlingen (onderhandelen met de ouders zodat de kinderen naar school toe mogen).

De discussie richt zich vervolgens op hoe de leerlingen hun oplossing zouden kunnen uitvoeren: waar of hoe komen ze aan geld, bouwvallers en materiaal? Hoe kunnen ze een leerkracht ervan overtuigen naar het dorp te verhuizen en hoe kunnen ze de ouders overtuigen hun kinderen naar school te sturen?

Conclusie

Ter afsluiting kan de leerkracht aan de leerlingen vragen om de artikels waarnaar hierboven wordt verwezen te lezen, en met de leerlingen de kwestie van ontwikkelingshulp in het algemeen te bespreken. 'Ontwikkelde landen' geven al tientallen jaren hulp aan ontwikkelingslanden:

- Kennen de leerlingen bepaalde projecten die worden gefinancierd door ontwikkelingshulp?
- Vinden de leerlingen dat dit geld goed wordt besteed?
- Vinden de leerlingen dat de EU moet doorgaan met het geven van hulp aan ontwikkelingslanden? Waarom wel of waarom niet?
- Wat zorgt volgens de leerlingen voor 'goede' hulp? (Bv. lange termijn, plaatselijke gemeenschap erbij betrekken, vrouwen erbij betrekken, enz.)

Werkblad – Ontwikkeling

Dit is het verhaal van een dorp op het Afrikaanse platteland. De meeste mensen die hier wonen zijn vrouwen, kinderen en ouderen. De vrouwen en de kinderen werken op het veld en verbouwen voedsel. Omdat de bodem is uitgeput en het steeds meer onvoorspelbaar wordt wanneer het gaat regenen is de voedselsituatie altijd onzeker.

De meeste mannen doen klusjes in de stad en sturen geld of eten naar hun familie. Helaas is het leven in de stad duur, zodat ze niet veel naar huis kunnen sturen.

Vanwege ondervoeding zijn de sterftcijfers van moeders en kinderen hoog.

De put droogt op, maar er zijn geen mannen om een nieuwe te graven en er is niet genoeg geld om iemand te betalen om dat te doen.

In het dorp worden traditioneel manden gevlochten. De manden zijn in de regio bekend omdat ze mooi zijn en origineel. Maar de dorpingen hebben geen tijd om manden te vlechten, ze hebben in elk geval geen eten om erin te doen – en ze zouden niet weten hoe ze de verkoop ervan zouden moeten aanpakken.

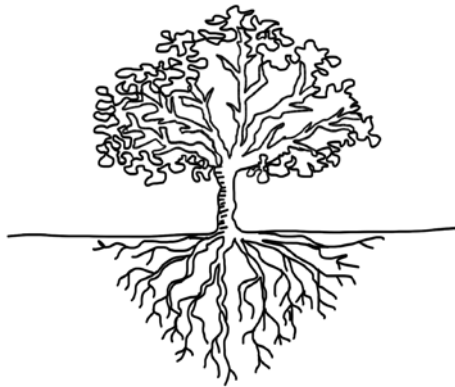
Als de kinderen groter worden nemen de zoons de plaats in van hun vaders in de stad en proberen de meisjes hun kostje bij elkaar te verdienen op het land. Als het land geen voedsel meer geeft aan het dorp is de toekomst volkomen onzeker.

Stel vast wat het probleem is, de oorzaken ervan en de gevolgen ervan:

Gevolgen

Belangrijkste probleem

Onderliggende oorzaken

Kies een onderliggende oorzaak:

Hoe los je het probleem op?

.....
.....
.....
.....
.....

» Kies een job

Doelstellingen:	Leerlingen te laten nadenken over het soort werk dat ze willen doen en op welk gebied. Leerlingen te helpen bij het plannen van hun loopbaan.
Sleutelwoorden:	Werk, zelfonderzoek
Lesactiviteiten:	Discussie, werkblad, onderzoek
Curriculumlinks:	Verzorging, maatschappelijke vorming, economie en nederlands
Vaardigheden:	Onderzoek, zelfonderzoek, planning
Lezen:	Pagina's 25-34

Voorgestelde activiteiten

Discussie

De leerkracht kan de les beginnen met het voorleggen van deze sleutelwoorden aan de leerlingen:

BELANGSTELLINGSGBIEDEN – VAARDIGHEDEN – PERSOONLIJKHEID

Dan volgt een discussie over het belang van elk van deze begrippen bij het kiezen van een loopbaan.

Belangstellingsgebieden: Je moet belangstelling hebben voor het gebied waarin je werkt.

Vaardigheden: De vaardigheden die nodig zijn voor een baan moeten overeenkomen met waar wij goed in zijn.

Persoonlijkheid: Het soort baan moet passen bij je persoonlijkheid.

Werkblad – deel A

De leerkracht vraagt de leerlingen om het werkblad in te vullen. Op dit werkblad staat een eenvoudige checklist met belangstellingsgebieden, vaardigheden en persoonlijkheid, die de leerlingen kunnen invullen met wat ze als eerste te binnen schiet als ze denken aan het soort werk dat ze willen doen en op welk gebied dat werk moet liggen.

Discussie

Daarna vraagt de leerkracht de leerlingen aan de klas te vertellen wat ze hebben bedacht. De discussie richt zich vervolgens op: "Hoe bereik ik dat?". De leerkracht schrijft de antwoorden van de leerlingen op in sleutelwoorden, zoals:

- Ik moet langer naar school;
- Ik heb geld nodig;
- Ik moet ervaring opdoen;
- Ik moet met mensen omgaan;
- Ik moet gewoon een vacature zien te vinden.

Vervolgens richt de discussie zich op wat de leerlingen kunnen doen om hun doel te bereiken:

- Is het handig om een job op beginnersniveau te zoeken in het gewenste werkgebied?
- Kunnen leerlingen tegelijkertijd werken en studeren?
- Hoe en waar zorg je voor een netwerk op het werkgebied van jouw voorkeur? (via een job op beginnersniveau, via je opleiding, via ouders of kennissen)
- Is het opzetten van je eigen bedrijf een mogelijkheid?
- Zorgen een studie of werkervaring in het buitenland voor betere kwalificaties?

Lezen en werkblad – deel B

Hierna vraagt de leerkracht aan de leerlingen om de artikels te lezen waarnaar hierboven wordt verwezen en dan deel B van het werkblad in te vullen. Leerlingen zouden een loopbaanadviseur kunnen bezoeken en op internet onderzoeken welke mogelijkheden er zijn op het gebied van studie en werk. Zo kunnen ze hun plannen verder uitwerken.

Conclusie

Tot slot kunnen de leerlingen de volgende opdracht krijgen:

Interview drie volwassenen die werken. Ten minste één van hen heeft plezier in zijn/haar werk en ten minste één van hen heeft geen plezier in zijn/haar werk. Vraag en schrijf op:

- Wat voor werk doen ze?
- Waarom doen ze dit werk?
- Hoe zijn ze in deze job beland? Welk ander werk of andere opleiding hebben ze hiervoor gedaan?
- Zijn ze tevreden met hun job? Waarom wel of waarom niet?
- Vinden ze hun job leuk of werken ze alleen om in hun onderhoud te kunnen voorzien?
- Is dit altijd al zo geweest of zijn zij (of is hun job) in de loop der tijd veranderd?

Werkblad – Kies een job

Deel A: Wat wil ik doen?

Jobs zijn net als partners – ze moeten bij je passen en daarvoor moeten er overeenkomsten zijn op het gebied van interesse en smaak en moet het ook qua persoonlijkheid bij elkaar passen. Er zijn meer dan 2.000 verschillende soorten jobs, en daarom is het belangrijk dat je om te beginnen weet wat *jouw* interesse, smaak en persoonlijkheid is.

Belangstellingsgebieden:

Hieronder staan verschillende gebieden waarop je werkzaam kunt zijn. Kruis de vakjes aan naast de gebieden die je interessant vindt.

☐ Administratie	☐ Productie en techniek
☐ Alternatieve therapieën	☐ Marketing, verkoop en reclame
☐ Dieren, planten en aarde	☐ Medische technologie
☐ Kunst, ambachten en vormgeving	☐ Geneeskunde en verpleging
☐ Catering	☐ Uitvoerende kunsten, radio&tv en media
☐ Bouw	☐ Uitgeverij en journalistiek
☐ Onderwijs en training	☐ Detailhandel en klantenservice
☐ Milieuwetenschap	☐ Wetenschap en onderzoek
☐ Financiële dienstverlening	☐ Beveiliging en geüniformeerde diensten
☐ Algemene en persoonlijke dienstverlening	☐ Sociale voorzieningen
☐ Informatica en informatiemanagement	☐ Sport, vrije tijd en toerisme
☐ Juridische dienstverlening	☐ Opslag, verzending en bezorging
☐ Onderhoud, service en herstelling	☐ Vervoer
☐ Management en planning	☐ Anders:

Vaardigheden

Wat doe je het liefst? Daar ben je meestal ook goed in. Kruis de vakjes aan naast de vaardigheden waar je het beste in bent.

☐ Analyseren	☐ Muziek
☐ Communiceren	☐ Organiseren
☐ Mensen overtuigen	☐ Lichamelijke activiteit
☐ Dansen	☐ Spreken
☐ Dingen verzinnen/uitvinden	☐ Samenvatten
☐ Talen	☐ Mensen begrijpen
☐ Logica	☐ Schrijven
☐ Wiskunde	☐ Anders:

Persoonlijkheid:

Als je er niet van houdt om met mensen om te gaan is de mooiste reclamejob voor jou een complete nachtmerrie... het is een kwestie van persoonlijkheid. Wat voor persoonlijkheid heb jij?

Houd jij ervan om:

- Met veel mensen om te gaan (met mensen te werken)
- Bij mensen te zijn die je goed kent (in een team te werken)
- Alleen te zijn (meestal alleen te werken)

Houd jij ervan om:

- Mensen te vertellen wat ze moeten doen (management/organisatie)
- Opdrachten te krijgen (ondersteuning)

Voor de volgende stap ga je het internet op en onderzoek je de verschillende soorten jobs die er zijn binnen de **belangstellingsgebieden** die jij hebt gekozen.

Handige links hierbij: www.uwgids.net – <http://vdab.be/cobra> – www.my-digital-me.be.

Zet alle functiebenamingen die je interessant lijken op een rijtje: die in je belangstellingsgebied liggen, waarbij je moet doen waar je goed in bent, en waar je in een functie zou zitten die past bij je persoonlijkheid. Zet ze in volgorde van voorkeur:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Dit is jouw doel.

Deel B: Hoe bereik ik dat?

De volgende stap is het ontwikkelen van een strategie om je doel te bereiken. Misschien wil je hulp van een loopbaanadviseur of wil je eens praten met iemand die het werk doet dat jij graag zou willen doen.

Wat heb je nodig om het werk te kunnen doen dat je graag wilt doen?

Ervaring? Kwalificaties? Contacten? Studie of werk in het buitenland?

.....

.....

.....

Hoe krijg je wat je nodig hebt?

Naar school gaan? Deeltijdse job, job op beginnersniveau? Eropuitgaan en mensen leren kennen? Geld?

.....

.....

.....

» Innovatie en regionale ontwikkeling

Doelstellingen:	Het onderzoeken van vernieuwende ideeën voor economische ontwikkeling. Het schetsen van een plan om deze ideeën uit te voeren.
Sleutelwoorden:	Regio's, werkgelegenheid, innovatie, ondernemerschap
Lesactiviteiten:	Lezen, discussie, werkblad, presentatie
Curriculumlinks:	Maatschappelijke vorming, verzorging, opvoeden tot burgerzin
Vaardigheden:	Onderzoek, analyse, planning, presentatie
Lezen:	Pagina's 22-24, 29 en 30-33

Voorgestelde activiteiten

Lezen

De leerlingen lezen de aangegeven artikels.

Discussie

Vervolgens leest de leerkracht de volgende tekst voor aan de leerlingen:

De president van een afgelegen regio die een moeilijke periode doormaakt vraagt om jouw advies. In de regio is niet veel te doen en degenen die werken, pendelen meestal naar de hoofdstad. Ze komen alleen in het weekend naar huis. De inwoners verdienen 65% van het gemiddelde inkomen in de EU. Vooral jongeren worden zwaar getroffen; het heeft weinig zin om verder te leren als er uiteindelijk toch geen werk is. Vooral omdat er in de regio geen opleidingscentra zijn. Ook al ligt de regio afgelegen, het is er mooi en er zijn veel bossen, bergen, dalen en rivieren. De voormalige kolenmijnen staan nu onder water en worden door plaatselijke duikers gebruikt om te oefenen. Aangezien de regio tegen de grens ligt, spreken de meeste mensen drie talen: hun eigen taal, dat van het buurland evenals Engels dat ze op school hebben geleerd.
Wat kun jij doen?

Hierna kan de leerkracht de leerlingen vragen om met ideeën of zaken te komen die ervoor kunnen zorgen dat er weer werkgelegenheid in de regio komt. Leerlingen worden aangespoord creatief te denken en met originele ideeën te komen.

Een paar voorbeelden

- **Het ontwikkelen van faciliteiten voor microfinanciering** – jongeren in de regio die goede ideeën hebben (bijvoorbeeld het exporteren van plaatselijke handwerkproducten) kunnen een startkapitaal krijgen
- **Het ontwikkelen van toerisme** – Maak van je vaarwateren en groeven leuke bestemmingen voor een weekendje weg
- **Richt een callcenter op** – Dit vergt een minimale investering en biedt de meeste jongeren werkgelegenheid. Bedrijven die gebruik zullen maken van deze dienst zullen de meertaligheid van de jongeren als een pluspunt zien.
- **Begin een opleidingscentrum** – juist omdat dat er in de regio nog niet is!

De leerkracht bespreekt vervolgens met de leerlingen hoe ze deze ideeën in de praktijk kunnen omzetten:

- Wat zou er gedaan moeten worden, stap voor stap?
- Welke soort hulp, expertise, input zou je nodig hebben en waar kun je deze krijgen?
- Hoe kun je het project zo goed mogelijk presenteren om de benodigde hulp en steun te krijgen?

Huiswerkopdracht: Werkblad

Met het werkblad kunnen de leerlingen de hoofdlijnen van een voorstel ontwikkelen om een projectidee uit te voeren.

De leerkracht verdeelt de klas in groepjes van 4-5 leerlingen, en vraagt ieder groepje het werkblad in te vullen op basis van één van de ideeën die in de klas is besproken.

De leerlingen bereiden ook een presentatie voor van ongeveer 5 minuten over hun projectvoorstel. Dit presenteren ze aan de klas. In de presentatie komen de volgende punten aan de orde:

- Welk project zou in praktijk moeten worden gebracht?
- Waarom juist dat project?
- Wie zal ervan profiteren en op welke manier?
- Wat moet er gebeuren en hoe moet dat gebeuren?

De presentatie moet als rode draad het volgende motto hebben:

“INNOVATIE – SOLIDARITEIT – ONDERNEMERSCHAP : Hiermee wordt het leven interessanter.”

Presentaties

Ieder groepje leerlingen krijgt 5 minuten om hun project aan de klas te presenteren.

Na afloop van alle presentaties kunnen de leerlingen stemmen voor:

- de beste presentatie,
- het beste projectvoorstel.

Vallen deze twee samen?

Conclusie

Ter afsluiting kan de leerkracht met de klas praten over ondernemingszin en ondernemerschap:

- Zien de leerlingen veel ondernemingszin en ondernemerschap in hun omgeving?
 - Zo nee, waarom niet?
 - Zo ja, welke voorbeelden zijn er?
- Vinden de leerlingen ondernemingszin en ondernemerschap belangrijk voor hun toekomst? Waarom wel of waarom niet?

Werkblad – Innovatie en regionale ontwikkeling

Projectidee:

Wat is de bedoeling?

Het ontwikkelen van een plan om dit idee in praktijk te brengen. De volgende vragen kunnen je hierbij helpen:

Waarom heb je dit idee gekozen?

Wat brengt dit idee precies met zich mee, en hoe moet dat dan worden uitgevoerd?

.....

Schrijf alle voordelen op die je kunt bedenken.

.....

Voor wie levert dit een voordeel op? Hoeveel mensen, en welke mensen in het bijzonder?

.....

Waar haal je het geld vandaan?

(Zoek dit uit op http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/cf/index_nl.htm)

.....

Hoe zou jij je plan in de praktijk willen gaan uitvoeren?

Moet er reclame voor worden gemaakt? Zo ja, hoe en voor wie?

.....

Wie zou je bij je plannen moeten betrekken? Hoe krijg je hun hulp?

.....

Welke stappen moet je nemen om je plannen uit te voeren en hoeveel tijd kost iedere stap?

.....

Bereid een presentatie voor van 5 minuten om je projectvoorstel aan mogelijke geldschieters te presenteren. In je presentatie komen de volgende punten aan de orde:

- Welk project moet volgens jou worden uitgevoerd en wat brengt dat met zich mee?
- Waarom juist dat project?
- Wie zal ervan profiteren en op welke manier?
- Wat moet er gebeuren en hoe moet dat gebeuren?

De presentatie moet als rode draad het volgende motto hebben:

“INNOVATIE – SOLIDARITEIT – ONDERNEMERSCHAP : Hiermee wordt het leven interessanter.”

» Gezond leven

Doelstellingen:	Leerlingen te laten nadenken over hun eigen gedrag en in hoeverre hun kennis over 'gezond leven' daarin naar voren komt.
Sleutelwoorden:	Gezond leven, gezond gedrag
Lesactiviteiten:	Lezen, discussie, huiswerkopdracht
Curriculumlinks:	Maatschappelijke vorming, verzorging
Vaardigheden:	Discussie, analyse, begrip
Lezen:	Pagina's 69-80

Voorgestelde activiteiten

Lezen

De leerlingen lezen de artikels waarnaar hierboven wordt verwezen.

Discussie

De leerkracht kan de leerlingen vragen om een definitie te bedenken voor 'gezond leven' en zou sleutelwoorden op het bord kunnen schrijven. Voorbeelden van sleutelwoorden zijn:

SPORTEN – GEBALANCEERD DIEET – FAST FOOD – DRUGS – ROKEN –
ALCOHOL – VEILIGE SEKS (afhankelijk van leeftijd leerlingen) – ZONNEN

Vervolgens kan de leerkracht de klas in groepjes verdelen, die elk een van de sleutelwoorden krijgen toebedeeld. De groepjes krijgen vijf minuten om een lijst te maken met onderwerpen die verband houden met hun sleutelwoord. Daarna presenteren de groepjes hun lijst (kort) aan de rest van de klas.

Vervolgens kan de leerkracht een discussie op gang brengen over de vraag of de kennis van de leerlingen over 'gezond leven' ook in hun eigen gedrag terug te zien is:

- Nemen de leerlingen altijd 'gezonde' gewoontes over?
- Zo nee, wanneer en waarom dan niet?
- Willen de leerlingen zich in de toekomst gezondere gewoontes aanleren en zo ja, waarom en vanaf wanneer?

Huiswerkopdracht

De leerkracht kan de volgende stellingen aan de klas voorleggen en elke leerling vragen een stelling te kiezen als uitgangspunt voor een opstel:

Mijn Lichaam is Mijn Tempel

Mijn Lichaam is Mijn Krachtcentrale

Mijn Lichaam is Mijn Vriend

Mijn Lichaam is...

De volgende onderwerpen moeten aan bod komen in het opstel:

- Hoe ziet de leerling zijn eigen lichaam?
- Hoe behandelt de leerling zijn eigen lichaam op dit moment? Is zijn 'gezondheidsgedrag' conform de manier waarop hij zijn eigen lichaam ziet? Waarom, of waarom niet?
- Wat zou de leerling willen veranderen aan zijn eigen 'gezondheidsgedrag', waarom, hoe en wanneer?

Let op: Dit kan voor sommige leerlingen een zeer gevoelig onderwerp zijn. De leerkracht kan hen in dat geval doorverwijzen naar een vertrouwenspersoon.

Generation**Europe**Foundation

© European Union, 2011
ND-30-10-588-NL-C
ISBN 978-92-79-17372-1
ISSN 1830-8511
doi: 10.2772/30880

ISBN 978-92-79-17372-1

9 789279 173721